

Súhrn Rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku¹

Obsahom nasledujúcich riadkov je preklad a systematický súhrn poznatkov z Rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej ako „ESLP“) vo veci sťažovateľov *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt* (ďalej ako „sťažovatelia“) proti *Maďarskej republike*, vydaného 2. februára 2016. Súhrn nie je zameraný na opis vnútroštátnych konaní, ale na samotné konanie pred ESLP a osobitne na časti sťažnosti a rozsudku interpretujúce problematiku nenávistných prejavov a ich spojenie s konkrétnymi článkami Dohovoru Rady Európy o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej ako „Dohovor“).

Skutkový stav

Prvý zo sťažovateľov, *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete* (ďalej ako „MTE“), je združenie so sídlom v Budapešti. Ide o samoregulačný orgán maďarských poskytovateľov internetového obsahu, ktorý monitoruje implementáciu profesionálneho kódexu poskytovania internetového obsahu a etického kódexu a prevádzkuje aj arbitrážnu komisiu, ktorej rozhodnutia sú záväzné pre jedenástich členov. Druhý sťažovateľ, *Index.hu Zrt* (ďalej ako „Index“), je akciová spoločnosť so sídlom v Budapešti. Je vlastníkom jedného z hlavných internetových spravodajských portálov v Maďarsku.

V rozhodnom čase obaja sťažovatelia umožňovali používateľom komentovať publikácie objavujúce sa na ich portáloch. Komentáre bolo možné nahrat' po registrácii a neboli predtým upravené ani moderované žiadateľmi. Sťažovatelia informovali svojich čitateľov, že komentáre neodrážajú vlastný názor portálov a že autori komentárov sú zodpovední za ich obsah, a to vo forme „*vyhlásení o odmietnutí zodpovednosti*“. Sťažovatelia zaviedli „*systém upozornenia a odstránenia*“. Konkrétne, každý čitateľ mohol poskytovateľovi služieb oznámiť akýkoľvek komentár, ktorý ho znepokojuje a požiadať o jeho vymazanie. Okrem toho boli v prípade *Indexu* komentáre čiastočne moderované a v prípade potreby odstránené. Obaja zverejnili výstrahu,

---

¹ Realizované s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Za obsah tohto dokumentu výlučne zodpovedá Právne & INovatívne, o. z.

že komentáre porušujúce osobnostné práva iných nemožno na ich weboch zverejňovať.
„Zásady moderovania“ Indexu obsahovali nasledovné pravidlá:

„I. Mazanie komentárov

1.1. Zakázané sú najmä:

1. komentáre, ktoré v čase ich zverejnenia porušujú maďarské zákony, naznačujú alebo podnecujú k trestnému činu alebo akémukoľvek inému nezákonnému činu...

3. vulgárne, agresívne, výhražné komentáre. Čo je vulgárne, agresívne alebo výhražné, musia rozhodnúť moderátori s ohľadom na danú tému...“

Dňa 5. februára 2010 zverejnila MTE stanovisko s názvom „Ďalšie neetické obchodné správanie na internete“ týkajúce sa dvoch webových stránok zameraných na správu nehnuteľností, ktoré vlastní tá istá spoločnosť. Podľa stanoviska poskytovali svojim používateľom tridsaťdňový bezplatný reklamný priestor. Po uplynutí tohto obdobia sa služba stala spoplatnenou, a to bez predchádzajúceho upozornenia používateľov, keďže registráciou na webovej stránke používateľa akceptovali zmluvné podmienky, ktoré stanovovali, že ich poskytovateľ služieb môže jednostranne zmeniť. Poskytovateľ služieb odstránil všetky zastarané reklamy a osobné údaje z webových stránok iba v prípade, že boli uhradené všetky oneskorené poplatky. Konanie poskytovateľa služieb bolo podľa MTE neetické a zavádzajúce.

Názor vyvolal niekoľko reakcií v podobe komentárov používateľov vystupujúcich pod pseudonymami, medzi ktorými boli aj tieto:

„O týchto dvoch hlúpych realitných weboch hovorili už tisíckrát.“

„Nie je to zase tá prefíkaná, hlúpa, podvodná firma Benkő-Sándora? Stretol som sa s tým pred dvoma rokmi, odvtedy mi stále posielajú e-maily o mojich dlhoch po splatnosti a podobne. Teraz mám dlh viac ako 100 000 maďarských forintov. Nezaplatil som a ani nezaplatím. To je všetko.“

Internetový portál www.vg.hu, prevádzkovaný spoločnosťou *Zöld Újság Zrt*, dňa 8. februára 2010 reprodukoval názor pod názvom „*Další podvodný škandál*“. Stĺpec o ochrane spotrebiteľa v denníku *Index* informoval o stanovisku pod názvom „*Poskytovatelia obsahu odsudzujú* (jednu z inkriminovaných webových stránok o nehnuteľnostiach)“ a zverejnil celé znenie stanoviska.

Dňa 17. februára 2010 podala spoločnosť prevádzkujúca dotknuté webové stránky občianskoprávnu žalobu Krajský súd v Budapešti proti sťažovateľom a spoločnosti *Zöld Újság Zrt*. Žalobca tvrdil, že nepravdivý a urážlivý obsah názoru a následné komentáre porušili jeho právo na dobrú povesť. Hneď ako sa žalovaní dozvedeli o hroziacom súdnom konaní, napadnuté komentáre okamžite odstránili.

Vo svojich vyjadreniach v konaní pred Krajským súdom žalovaní tvrdili, že ako sprostredkujúci vydavatelia podľa zákona č. CVIII z roku 2001, nie sú zodpovední za komentáre používateľov. Poznamenali, že žalobcu má dosah na široké spektrum spotrebiteľov, čím prilákal pozornosť orgánov na ochranu spotrebiteľa, ktorá viedla k niekoľkým konaniam proti spoločnosti.

Dňa 31. marca 2011 Krajský súd čiastočne vyhovel žalobe a rozhodol, že bolo porušené právo žalobcu na dobrú povesť. Rozhodol, že vyššie citované komentáre boli urážlivé, ponižujúce a zasahovali nad rámec prijateľných hraníc slobody prejavu. Pokiaľ ide o samotný obsah stanoviska, súd uzavrel, že ten prispel k prebiehajúcej spoločenskej a odbornej diskusii o pochybnom správaní realitných webových stránok a neprekročil prijateľnú úroveň kritiky.

Po neúspešnom uplatnení vnútroštátnych prostriedkov nápravy sa dotknutí sťažovatelia domáhali porušenia práva na slobodu prejavu, garantovaného článkom 10 Dohovoru, podaním sťažnosti na ESĽP dňa 28. marca 2013.

Konanie pred ESĽP

Súd poznamenáva, že medzi stranami **nebolo sporné, že rozhodnutia vnútroštátnych súdov zasiahli do slobody prejavu sťažovateľov zaručenej článkom 10 Dohovoru**. Súd nevidí dôvod rozhodnúť inak. Zásah do práva sťažujúcej sa spoločnosti na slobodu prejavu musí byť „*ustanovený zákonom*“, mať jeden alebo viac legitímnych cieľov vo svetle odseku 2 článku 10 a musí byť „*nevyhnutný v demokratickej spoločnosti*“.

V prejednávanej veci sa názory strán líšili v tom, či zásah do slobody prejavu sťažovateľov bol „*ustanovený zákonom*“. Sťažovatelia argumentovali, že podľa európskej

legislatívy majú poskytovatelia hostingových služieb obmedzenú zodpovednosť za komentáre tretích strán. Vláda sa odvolala na § 1(4) zákona č. CVIII z roku 2001 v tom zmysle, že súkromné prejavy, ako napríklad napadnuté komentáre, nespádajú do pôsobnosti tohto zákona. Odvolávala sa aj na § 75(1) a 78(1)-(2) Občianskeho zákonníka a tvrdila, že sťažovatelia boli zodpovední za šírenie a rozširovanie súkromných názorov tretích strán.

Súd poznamenáva, že odvolací súd dospel k záveru, že prípad sťažovateľov sa netýkal elektronických obchodných činností a podľa § 1(4) zákona č. CVIII z roku 2001 sa jeho právna úprava na napadnuté komentáre nevzťahovala. Vnútroštátne súdy sa rozhodli uplatniť článok 78 Občianskeho zákonníka, hoci zjavne z iných dôvodov.

Úlohou súdu nie je nahrádzať vnútroštátne súdy. Primárne je úlohou vnútroštátnych orgánov, najmä súdov, interpretovať a aplikovať vnútroštátne právo (pozri o.i. *Rekvényi proti Maďarsku*, č. 25390/94, § 35, ECHR 1999-III). **Úlohou EŠLP nie je ani vyjadrovať sa k vhodnosti metód zvolených zákonodarcom žalovaného štátu na reguláciu danej oblasti. Jeho rola sa vzťahuje na určenie, či prijaté normy a ich účinky sú v súlade s Dohovorom** (pozri *Gorzelik a ďalší proti Poľsku*, č. 44158/98, § 67, ECHR 2004-I).

Súd preto skúma, či aplikácia príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka zo strany Kúrie (súdu) na sťažovateľov bola predvídateľná z hľadiska jej súladu s článkom 10 § 2 Dohovoru. Ako už v minulosti rozhodol, **úroveň presnosti požadovaná od vnútroštátnych právnych predpisov – ktoré nemôžu počítať s každou alternatívou – závisí do značnej miery od obsahu daného zákona, oblasti, na ktorú sa vzťahuje, a od počtu a postavenia tých, ktorým je určený** (pozri *Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano proti Taliansku*, č. 38433/09, § 142, EŠLP 2012). **Od osôb vykonávajúcich profesionálnu činnosť, ktoré sú zvyknuté na to, že pri výkone svojho povolania musia postupovať s vysokou mierou opatrnosti, možno z tohto dôvodu očakávať, že budú venovať osobitnú pozornosť posudzovaniu rizík, ktoré takáto činnosť so sebou nesie** (pozri *Lindon, Otchakovsky-Laurens a July proti Francúzsku*, č. 21279/02 a 36448/02, § 41, EŠLP 2007-IV).

Súd poznamenáva, že Kúria nevysvetlila, či a ako bola smernica 2000/31/ES zohľadnená pri výklade § 2 písm. lc) zákona č. CVIII z roku 2001 pričom nedospela k záveru, že sťažovatelia neboli sprostredkovateľmi v zmysle tohto ustanovenia, a to aj napriek ich obhajobe, že správne uplatnenie práva EÚ ich malo za daných okolností zbaviť zodpovednosti.

Na základe skutkového stavu tohto prípadu je však Súd presvedčený, že **ustanovenia Občianskeho zákonníka umožňovali** vydavateľovi médií prevádzkujúcemu rozsiahly internetový spravodajský portál na hospodárske účely a samoregulačnému orgánu

poskytovateľov internetového obsahu **predvídať, že v zásade môžu byť zodpovední podľa vnútroštátneho práva za nezákonné komentáre tretích strán**. Súd sa preto domnieva, že sťažovatelia boli schopní posúdiť riziká spojené s ich činnosťou a že museli byť schopní v primeranej miere predvídať dôsledky, ktoré by tieto činnosti mohli mať. Preto dospel k záveru, že predmetný **zásah bol „ustanovený zákonom“ v zmysle druhého odseku článku 10 Dohovoru** (pozri *mutatis mutandis*, *Delfi AS*, citované vyššie, §§ 125 až 129). Súd sa stotožnil s vládou aj na tom, že **zásah sledoval legitímny cieľ ochrany práv iných**.

Zostáva teda zistiť, či bol „*nevyhnutný v demokratickej spoločnosti*“ na dosiahnutie sledovaného cieľa.

Základné zásady týkajúce sa otázky, či je zásah do slobody prejavu „*nevyhnutný v demokratickej spoločnosti*“, sú v judikatúre Súdu dobre vyjadrené a boli zhrnuté takto (pozri o.i. *Hertel proti Švajčiarsku*, 25. augusta 1998, § 46, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-VI; *Steel a Morris proti Spojenému kráľovstvu*, č. 68416/01, § 87, ESLP 2005-II; *Mouvement raëlien suisse* proti Švajčiarsku, č. 16354/06, § 48, ESLP 2012; *Animal Defenders International* proti Spojenému kráľovstvu, č. 48876/08, § 100, ESLP 2013; a naposledy v *Delfi AS*, už citovanom, § 131):

„(i) Sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti a jednu zo základných podmienok jej pokroku a sebarealizácie každého jednotlivca. S výhradou odseku 2 článku 10 sa vzťahuje nielen na „informácie“ alebo „myšlienky“, ktoré sú priaznivo prijímané alebo považované za neškodné alebo ľahostajné, ale aj na tie, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú. Také sú požiadavky pluralizmu, tolerancie a veľkorysosti, bez ktorých neexistuje „demokratická spoločnosť“. Ako je uvedené v článku 10, táto sloboda podlieha výnimkám, ktoré... sa však musia vykladať striktné a potreba akýchkoľvek obmedzení musí byť presvedčivo preukázaná...“

„(ii) Prídavné meno „nevyhnutný“ v zmysle článku 10 § 2 naznačuje existenciu „naliehavej spoločenskej potreby“. Zmluvné štáty majú určitú mieru voľnej úvahy pri posudzovaní, či takáto potreba existuje, ale ide ruka v ruke s európskym dohľadom, ktorý zahŕňa tak legislatívu, ako aj rozhodnutia, ktoré ju uplatňujú, a to aj tie, ktoré vydal nezávislý súd. Súd je preto oprávnený vydať...“ konečné rozhodnutie o tom, či je „obmedzenie“ zlučiteľné so slobodou prejavu chránenou článkom 10.

(iii) Úlohou Súdu pri výkone svojej dozornej právomoci nie je nahrádzať príslušné vnútroštátne orgány, ale skôr preskúmať podľa článku 10 rozhodnutia, ktoré vydali na základe svojej diskrečnej právomoci. To neznamena, že dozor sa obmedzuje na zisťovanie, či žalovaný štát uplatnil svoju diskrečnú právomoc primerane, starostlivo a v dobrej viere; Súd musí preskúmať sťažovaný zásah vo svetle prípadu ako celku a určiť, či bol „primeraný sledovanému legitímnemu cieľu“ a či sú dôvody uvedené vnútroštátnymi orgánmi na jeho odôvodnenie „relevantné a dostatočné“... Súd sa pri tom musí uistiť, že vnútroštátne orgány uplatnili štandardy, ktoré boli v súlade so zásadami zakotvenými v článku 10, a navyše, že sa opierali o prijateľné posúdenie relevantných skutočností...“

Súd ďalej poukázal na základnú spoločenskú funkciu tlače. Hoci sama nesmie prekročiť určité hranice, najmä pokiaľ ide o povesť a práva iných a potrebu zabrániť zverejneniu dôverných informácií, jej povinnosťou je napriek tomu šíriť – spôsobom, ktorý je v súlade s jej povinnosťami a zodpovednosťou – informácie a myšlienky o všetkých záležitostiach verejného záujmu (pozri *Bladet Tromsø a Stensaas* proti Nórsku, č. 21980/93, § 58, ECHR 1999-III; *Jersild* proti Dánsku, 23. septembra 1994, § 31, séria A č. 298; a *De Haes a Gijssels* proti Belgicku, 24. februára 1997, § 37, Správy 1997-I).

Novinárska sloboda zahŕňa aj možnosť uchýlenia sa k určitej miere preháňania alebo dokonca provokácie (pozri *Couderc a Hachette Filipacchi Associés* proti Francúzsku (č. 40454/07, § 89, 10. novembra 2015; *Bladet Tromsø a Stensaas*, už citovaný, § 59; a *Prager a Oberschlick* proti Rakúsku, 26. apríla 1995, § 38, séria A č. 313). **Hranice prípustnej kritiky sú užšie vo vzťahu k verejne neznámemu človeku ako vo vzťahu k politikom alebo vládnym predstaviteľom** (pozri napríklad *Delfi AS*, už citovaný, § 132; *Castells* proti Španielsku, 23. apríla 1992, § 46, séria A č. 236; *Incal* proti Turecku, 9. júna 1998, § 54, Správy 1998-IV; a *Tammer* proti Estónsku, č. 41205/98, § 62, ESLP).

Vzhľadom na svoju dostupnosť a schopnosť ukladať a komunikovať obrovské množstvo informácií zohráva internet dôležitú úlohu pri zlepšovaní prístupu verejnosti k správam a uľahčovaní šírenia informácií vo všeobecnosti (pozri *Ahmet Yildirim* proti Turecku, č. 3111/10, § 48, ESLP 2012; *Times Newspapers Ltd* proti Spojenému kráľovstvu (č. 1 a 2), č. 3002/03 a 23676/03, § 27, ESLP 2009; a *Delfi*, už citovaný, § 133). Zároveň je **pri posudzovaní „povinností a zodpovedností“ novinára dôležitým faktorom potenciálny vplyv dotknutého média** (pozri *Delfi*, už citovaný, § 134; pozri aj *Jersild* proti Dánsku, už citovaný, § 31).

Súd ďalej pripomína, že právo na ochranu povesti je právo, ktoré je chránené článkom 8 Dohovoru ako súčasť práva na rešpektovanie súkromného života (pozri *Chauvy a ďalší* proti *Francúzsku*, č. 64915/01, § 70, ECHR 2004-VI; a *Polanco Torres a Movilla Polanco* proti *Španielsku*, č. 34147/06, § 40, 21. september 2010). Aby sa však článok 8 aplikoval, útok na povesť osoby musí dosiahnuť určitú úroveň závažnosti a byť vykonaný spôsobom, ktorý spôsobuje ujmu osobnému uplatňovaniu práva na rešpektovanie súkromného života (pozri *Delfi AS*, citované vyššie, § 137; *Axel Springer AG* proti *Nemecku*, č. 39954/08, § 83, 7. februára 2012; a *A.* proti *Nórsku*, č. 28070/06, § 64, 9. apríla 2009).

Pri skúmaní, či je v demokratickej spoločnosti potrebný zásah do slobody prejavu v záujme „ochrany povesti alebo práv iných“, môže byť Súd povinný overiť, či vnútroštátne orgány dosiahli spravodlivú rovnováhu pri ochrane dvoch hodnôt zaručených Dohovorom, ktoré sa v určitých prípadoch môžu dostať do konfliktu, a to na jednej strane slobody prejavu chránenej článkom 10 a na druhej strane práva na rešpektovanie súkromného života zakotveného v článku 8 (pozri *Delfi AS*, citovaný vyššie, § 138; *Axel Springer AG*, citovaný vyššie, § 84; *Hachette Filipacchi Associés* proti *Francúzsku*, č. 71111/01, § 43, 14. júna 2007; *MGN Limited* proti *Spojenému kráľovstvu*, č. 39401/04, § 142, 18. januára 2011).

Súd rozhodol, že práva zaručené článkami 8 a 10 si zaslúžia rovnakú úctu a výsledky posúdenia sťažností by sa nemali líšiť v závislosti od toho, či ju Súdu podal podľa článku 10 Dohovoru vydavateľ urážlivého článku alebo podľa článku 8 Dohovoru osoba, ktorá bola predmetom tohto článku. Preto by mal byť priestor na voľnú úvahu v oboch prípadoch v zásade rovnaký (pozri *Axel Springer AG*, už citovaný, § 87, a *Von Hannover* proti *Nemecku*, č. 40660/08 a 60641/08, § 106, ESEP 2012, s ďalšími odkazmi na prípady *Hachette Filipacchi Associés*, už citovaný, § 41; *Timciuc* proti *Rumunsku* (rozh.), č. 28999/03, § 144, 12. októbra 2010; a *Mosley* proti *Spojenému kráľovstvu*, č. 48009/08, § 111, 10. mája 2011). **Ak vnútroštátne orgány vykonali vyvažovanie medzi týmito dvoma právami v súlade s kritériami stanovenými v judikatúre Súdu, ten by potreboval silné dôvody na to, aby nahradil svoj názor názorom vnútroštátnych súdov** (pozri *Axel Springer AG*, už citovaný, § 88, a *Von Hannover* (č. 2), už citovaný, § 107, s ďalšími odkazmi na *MGN Limited*, už citovaný, §§ 150 a 155; a *Palomo Sánchez a ďalší* proti *Španielsku*, č. 28955/06, 28957/06, 28959/06 a 28964/06, § 57, 12. september 2011). Inými slovami, **Súd zvyčajne poskytuje širokú mieru voľnosti, ak je štát povinný nájsť rovnováhu medzi konkurenčnými súkromnými záujmami alebo konkurenčnými právami podľa Dohovoru** (pozri *Delfi AS*, už citovaný, § 139; *Evans* proti *Spojenému kráľovstvu*, č. 6339/05, § 77, ECHR 2007-I;

Chassagnou a ďalší proti Francúzsku, č. 25088/94, 28331/95 a 28443/95, § 113, ECHR 1999-III; a *Ashby Donald a ďalší proti Francúzsku*, č. 36769/08, § 40, 10. januára 2013).

Aby Súd určil štandardy uplatniteľné v danom prípade, zväži súvzťažnosť práv sťažovateľov na povahu prejavu vzhľadom na ich úlohu v procese komunikácie a špecifický záujem chránený zásahom, konkrétne – ako naznačili vnútroštátne súdy – práva iných. Súd poznamenáva, že **prvý sťažovateľ ako samoregulačný orgán poskytovateľov internetových služieb aj druhý sťažovateľ ako veľký spravodajský portál poskytovali fórum na výkon práv na prejav, čo umožňovalo verejnosti šíriť informácie a myšlienky. Súd preto zdieľa názor Ústavného súdu, podľa ktorého sa konanie sťažovateľov musí posudzovať z hľadiska zásad platných pre tlač.**

Súd v tejto súvislosti opakuje, že hoci sťažovatelia nie sú vydavateľmi komentárov v tradičnom slova zmysle, **internetové spravodajské portály musia v zásade prevziať povinnosti a zodpovednosť. Vzhľadom na osobitnú povahu internetu sa tieto povinnosti a zodpovednosť môžu do určitej miery líšiť od povinností a zodpovedností tradičného vydavateľa, najmä pokiaľ ide o obsah tretích strán** (pozri *Delfi AS*, citovaný vyššie, § 113).

V prípade *Delfi AS* Súd skúmal povinnosti a zodpovednosť podľa článku 10 § 2 veľkých internetových spravodajských portálov, ak poskytujú na ekonomické účely platformu pre komentáre generované používateľmi a ak sa používatelia takýchto platforiem zapájajú do jasne nezákonných prejavov, ktoré predstavujú nenávistné prejavy a podnecovanie k násiliu.

Tento prípad je však iný. **Hoci boli inkriminované komentáre urážlivé a vulgárne, nepredstavovali jasne nezákonný prejav; a určite nepredstavovali nenávistné prejavy ani podnecovanie k násiliu. Okrem toho, zatiaľ čo druhý sťažovateľ je vlastníkom veľkého média, ktoré treba považovať za subjekt s ekonomickými záujmami, prvý sťažovateľ je neziskové samoregulačné združenie poskytovateľov internetových služieb, ktoré nemá žiadne známe takéto záujmy.**

Vnútroštátne súdy zistili, že napadnuté vyhlásenia porušili osobnostné práva a povesť žalujúcej spoločnosti. Bez ďalšej analýzy alebo odôvodnenia akceptovali, že napadnuté vyhlásenia boli nezákonné, pretože poškodzovali povesť žalujúcej spoločnosti. Právnické osoby však podľa Súdu nemožno považovať za obeť porušenia osobnostných práv, ktorých nositeľmi môžu byť iba fyzické osoby (pozri *Sdružení Jihočeské Matky proti České republice* (rozh.), č. 19101/03, 10. júla 2006). **Existuje rozdiel medzi obchodnými záujmami spoločnosti týkajúcimi sa reputácie a reputáciou jednotlivca, pokiaľ ide o jeho spoločenské postavenie. Zatiaľ čo reputácia jednotlivca môže mať dôsledky**

pre dôstojnosť osoby, pre Súd sú záujmy obchodnej reputácie zbavené tohto morálneho rozmeru (pozri *Uj proti Maďarsku*, č. 23954/10, § 22, 19. júla 2011). Súd ďalej opakuje, že existuje záujem na ochrane obchodnej reputácie a životaschopnosti spoločnosti v prospech akcionárov a zamestnancov, ale aj pre širšie hospodárske dobro. **Štát má preto priestor na voľnú úvahu, pokiaľ ide o prostriedky, ktoré poskytuje podľa vnútroštátneho práva, aby umožnil spoločnosti spochybniť pravdivosť tvrdení, ktoré by mohli poškodiť jej povesť a obmedziť škodu spôsobenú tvrdeniami, ktoré by mohli poškodiť jej povesť** (pozri *Steel a Morris proti Spojenému kráľovstvu*, č. 68416/01, § 94, ECHR 2005-II; *Kuliš a Różycki proti Poľsku*, č. 27209/03, § 35, ECHR 2009).

V tomto prípade však nie je potrebné rozhodovať o tom, či sa spoločnosť mohla oprávnenne odvolávať na svoje právo na ochranu dobrej povesti v kontexte článku 8 Dohovoru. Stačí, že vnútroštátne sudy zistili, že predmetné komentáre predstavovalo porušenie jej práv. V skutočnosti nemožno vylúčiť, že napadnuté komentáre mohli spôsobiť ujmu na osobnostných právach fyzických osôb „*stojacich za spoločnosťou*“ a že v tomto zmysle mali vnútroštátne sudy za cieľ nepriamo chrániť túto osobu pred hanlivými vyhláseniami. ESLP preto vychádza z predpokladu, že – ak sa vnútroštátnym súdom zdôvodní existencia platného záujmu na ochrane reputácie spoločnosti – malo by dôjsť k vyváženiu práv sťažovateľov podľa článku 10 a práv žalobcu (vo vnútroštátnom konaní) podľa článku 8 Dohovoru.

Súd už mal príležitosť stanoviť relevantné **zásady**, ktorými sa sám musí riadiť **pri posudzovaní konkurencie práv v otázke vyváženia ochrany slobody prejavu zakotvenej v článku 10 a ochrany reputácie tých, proti ktorým boli vznesené obvinenia, čo je právo, ktoré je ako aspekt súkromného života chránené článkom 8 Dohovoru**. Identifikoval niekoľko relevantných kritérií, z ktorých tie, ktoré sú v tomto prípade obzvlášť relevantné a ku ktorým sa Súd vráti nižšie, sú:

- príspevok k diskusii vo verejnom záujme,
- predmet správy,
- predchádzajúce konanie dotknutej osoby,
- obsah, forma a dôsledky publikácie,
- závažnosť trestu uloženého novinárom alebo vydavateľom

(pozri *Coudere a Hachette Filipacchi Associés proti Francúzsku*, citovaný vyššie, § 93; *Von Hannover* (č. 2), citovaný vyššie, §§ 108 až 113, ESLP 2012; a *Axel Springer AG*, citovaný

vyššie, §§ 90 – 95, 7. február 2012). **Súd dodáva, že výsledok takéhoto zváženia vykonaného vnútroštátnymi súdmi bude prijateľný, pokiaľ tieto súdy uplatnili vhodné kritériá a navyše zvážili relatívny význam každého kritéria s náležitým ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu.**

Vo veci *Delfi AS* Veľká komora identifikovala nasledujúce špecifické aspekty slobody prejavu z hľadiska protagonistov hrajúcich úlohu sprostredkovateľa na internete, ako relevantné pre konkrétne posúdenie predmetného zásahu:

- kontext komentárov,
- opatrenia uplatňované sťažujúcou sa spoločnosťou s cieľom zabrániť alebo odstrániť hanlivé komentáre,
- zodpovednosť skutočných autorov komentárov ako alternatíva k zodpovednosti sprostredkovateľa
- dôsledky vnútroštátneho konania pre sťažujúcu sa spoločnosť

(pozri *Delfi AS*, citovaný vyššie, §§ 142 – 143).

Tieto posledné kritériá boli stanovené s cieľom posúdiť zodpovednosť veľkých internetových spravodajských portálov za to, že zo svojich webových stránok bezodkladne po uverejnení neodstránili komentáre, ktoré predstavovali nenávistné prejavy a podnecovanie k násiliu. Pre Súd sú však relevantné aj za účelom posúdenia primeranosti zásahu v prejednávanej veci, bez toho, aby vôbec išlo o nenávistné prejavy. Preto je dôležité preskúmať vyváženosť, ak ju vnútroštátne súdy vykonali a rozsah, v akom boli uplatnené relevantné kritériá (pozri *Von Hannover* (č. 2), citovaný vyššie, §§ 108 až 113), s ohľadom na špecifické aspekty vo vzťahu k osobitným postaveniam sťažovateľov (pozri *Delfi AS*, citovaný vyššie, §§ 142 – 143).

V dôsledku toho **je potrebné zistiť, či vnútroštátne orgány dosiahli primeranú rovnováhu** medzi právom sťažovateľov podľa článku 10 ako poskytovateľov internetovej platformy pre tretie strany alebo pri vyzývaní tretích strán na vyjadrenie sa na jednej strane a právami spoločnosti nezodpovedať sa z porušenia jej práv podľa článku 8 na strane druhej. Najmä vzhľadom na odôvodnenie Kúrie musí Súd preskúmať, **či uloženie zodpovednosti sťažovateľom za komentáre tretích strán zo strany vnútroštátnych súdov bolo založené**

na relevantných a dostatočných dôvodoch za konkrétnych okolností prípadu. Súd sám posúdi relevantné, ním judikované kritériá v rozsahu, v akom tak vnútroštátne orgány neurobili.

Pokiaľ ide o kontext komentárov, Súd poznamenáva, že relevantný článok sa týkal obchodnej praxe dvoch veľkých realitných webových stránok, ktorá bola považovaná za zavádzajúcu a poškodzujúcu ich klientov, **a preto existoval verejný záujem na zabezpečení informovanej verejnej diskusie o záležitosti, ktorá sa týkala mnohých spotrebiteľov a používateľov internetu.** Následkom totiž boli početné sťažnosti adresované orgánom na ochranu spotrebiteľa, ktoré viedli k viacerým konaniam proti dotknutej spoločnosti. **Súd je preto presvedčený, že komentáre vyvolané článkom možno považovať za komentáre týkajúce sa záležitosti verejného záujmu.** Navyše, vzhľadom na túto situáciu, nemožno článok považovať za zbavený faktického základu alebo za vyvolávajúci bezdôvodne urážlivé komentáre.

Súd pripisuje dôležitosť skutočnosti, že druhý sťažovateľ je vlastníkom veľkého spravodajského portálu, ktorý je prevádzkovaný na komerčnom základe a zjavne priťahuje veľký počet komentárov. Naopak, neexistuje žiadny dôkaz, že by situácia prvého sťažovateľa, samoregulačného združenia poskytovateľov internetového obsahu, bola v akomkoľvek zmysle podobná; v skutočnosti bolo nepravdepodobné, že by zverejnenie obsahu prevažne odbornej povahy týmto sťažovateľom vyvolalo na internete búrlivé diskusie. **V každom prípade sa zdá, že vnútroštátne sudy nevenovali žiadnu pozornosť úlohe, ktorú sťažovatelia zohrali pri vytváraní komentárov.**

Pokiaľ ide o obsah komentárov, vnútroštátne sudy zistili, že prekročili prijateľné hranice slobody prejavu a porušili právo na ochranu dobrej povesti žalujúcej spoločnosti, pretože boli neprimerane urážlivé, zraňujúce a ponižujúce. Pre samotný Súd nie sú predmetom konania hanlivé tvrdenia o skutkovom stave, ale hodnotiace úsudky alebo názory, ako to pripustili aj vnútroštátne sudy. Išlo o odsúdenie obchodného správania a čiastočne ich ovplyvnila osobná frustrácia komentátorov z toho, že ich spoločnosť oklamala. Tieto **poznámky možno v skutočnosti považovať za neuváženú reakciu** (porovnaj *Palomo Sánchez a ďalší*, citovaný vyššie, § 73). Boli zverejnené v kontexte sporu o obchodnú politiku žalujúcej spoločnosti, ktorá bola vnímaná ako škodlivá pre viacerých klientov.

Okrem toho, výrazy použité v komentároch boli urážlivé, pričom jeden z nich bol vyslovene vulgárny. Ako už Súd rozhodol, **urážka môže spadať mimo ochrany slobody prejavu, ak predstavuje svojvoľné znevažovanie, napríklad ak je jediným zámerom urážlivého vyhlásenia urazit'** (pozri *Skalka proti Poľsku*, č. 43425/98, § 34, 27. mája 2003);

ale samotné použitie vulgárnych fráz nie je rozhodujúce pri posudzovaní urážlivého vyjadrenia. Podľa názoru Súdu je štýl komunikácie jej súčasťou v kontexte formy vyjadrenia a ako taký je chránený spolu s obsahom vyjadrenia (pozri *Uj*, citovaný vyššie, § 23).

Bez toho, aby Súd nevzal na zreteľ účinky ohovárania na internete, najmä vzhľadom na jednoduchosť, rozsah a rýchlosť šírenia informácií (pozri *Delfi AS*, citovaný vyššie, § 147), sa tiež domnieva, že **je potrebné zohľadniť špecifiká štýlu komunikácie na určitých internetových portáloch. Podľa Súdu sú výrazy použité v komentároch, hoci patria do kategórie „neslušné“, bežné v komunikácii na mnohých internetových portáloch – čo znižuje dopad, ktorý možno týmto výrazom pripísať.**

Pokiaľ ide o zistenie totožnosti autorov komentátorov v občianskoprávnom konaní, Súd poznamenáva, že vnútroštátne orgány sa otázkou vôbec nezaoberali. Súd poznamenáva, že neexistuje žiadny dôkaz, že by vnútroštátne súdy skúmali podmienky komentovania ako takého alebo systém registrácie umožňujúci čitateľom komentovať na webových stránkach sťažovateľov. Vnútroštátne súdy boli presvedčené, že žalobcovia niesli určitú mieru zodpovednosti za komentáre, keďže „širili“ hanlivé vyhlásenia, avšak bez toho, aby sa pustili do analýzy proporcionality zodpovednosti skutočných autorov komentárov a zodpovednosti sťažovateľov. Pre Súd je **výkon činnosti sťažovateľov, ktorí poskytujú platformu tretím stranám na výkon ich slobody prejavu zverejňovaním komentárov, novinárskou činnosťou osobitnej povahy** (pozri *Delfi AS*, citovaný vyššie, §§ 112 – 113).

Aj keď vnútroštátne súdy podradia konanie sťažovateľov pod „šírenie“ hanlivých vyhlásení, zodpovednosť sťažovateľa je ťažké zosúladiť s existujúcou judikatúrou, podľa ktorej **„trest novinára za napomáhanie šíreniu vyhlásení inej osoby v rozhovore by vážne bránil napomáhaniu tlače k rozvoju diskusií o záležitostiach verejného záujmu a nemalo by sa o ňom uvažovať, pokiaľ na to neexistujú obzvlášť závažné dôvody“** (pozri *Jersild*, citovaný vyššie, § 35; *Thoma proti Luxembursku*, č. 38432/97, § 62, ECHR 2001-III; a *mutatis mutandis*, *Verlagsgruppe News GmbH proti Rakúsku*, č. 76918/01, § 31, 14. decembra 2006, *Print Zeitungsverlag GmbH proti Rakúsko*, č. 26547/07, § 39, 10. októbra 2013; a *Delfi AS*, citovaný vyššie, § 135).

Súd poznamenáva, že hoci sťažovatelia okamžite odstránili predmetné komentáre zo svojich webových stránok po oznámení o začatí občianskoprávneho konania, Kúria ich uznala zodpovednými na základe ustanovení Občianskeho zákonníka, pretože tým, že umožnili čitateľom komentovať články zverejnené na ich webových stránkach a v súvislosti so sporným

článkom, prevzali objektívnu zodpovednosť za akékoľvek škodlivé alebo nezákonné komentáre týchto čitateľov. Ako rozhodol Odvolací súd v Budapešti, okolnosti odstránenia komentárov neboli relevantné pre posúdenie objektívnej zodpovednosti, ale pre posúdenie náhrady škody.

Súd poznamenáva, že sťažovatelia prijali určité všeobecné opatrenia na zabránenie šírenia hanlivých komentárov na svojich portáloch, resp. na ich odstránenie. Obaja mali vo svojich Všeobecných obchodných podmienkach vyhlásenie o odmietnutí zodpovednosti, ktoré stanovovalo, že za komentáre boli zodpovední autori komentárov – a nie oni sami. Zverejňovanie komentárov poškodzujúcich práva tretích strán bolo zakázané. Okrem toho, podľa Pravidiel moderovania druhého žiadateľa boli zakázané aj „*nezákonné komentáre*“. Druhý zo sťažovateľov zriadil tím moderátorov, ktorí vykonávali čiastočnú následnú moderáciu komentárov uverejnených na jeho portáli. Okrem toho mali obaja zavedený systém upozornenia a odstránenia, v rámci ktorého im mohol ktokoľvek nahlásiť nezákonné komentáre, za účelom ich odstránenia. Moderátori a poskytovatelia služieb mohli sami, podľa vlastného uváženia, odstrániť komentáre považované za nezákonné. Vnútroštátne súdy sa domnievali, že povolením nefiltrovaných komentárov mali sami sťažovatelia očakávať, že niektoré z nich by mohli byť v rozpore so zákonom. **Pre Súd to však znamená bremeno vyžadovať nadmernú a nepraktickú predvídavosť, ktorá by mohla ohroziť slobodu šírenia informácií na internete.** Poznamenáva tiež, že poškodená spoločnosť nikdy nežiadala sťažovateľov o odstránenie komentárov, ale rozhodla sa domáhať spravodlivosti priamo na súde – čo je skutočnosť, ktorej nebola priznaná žiadna relevancia v konaniach na vnútroštátnej úrovni. Vnútroštátne súdy v skutočnosti vyvodili voči sťažovateľom objektívnu zodpovednosť za „*poskytnutie priestoru pre škodlivé a ponižujúce komentáre*“ a nevykonali žiadne ďalšie potrebné preskúmavanie.

Ako už Súd predtým rozhodol v kontexte odškodnenia za priet'ahy v občianskoprávnom konaní, **právnickým osobám môže byť priznaná náhrada nemajetkovej ujmy, pričom by sa mala zohľadniť povest' spoločnosti** (pozri *Comingersoll S.A.* proti Portugalsku, č. 35382/97, § 35, ESLP 2000-IV). Súd však opakuje, že existuje rozdiel medzi obchodnými záujmami spoločnosti v oblasti reputácie a povest'ou jednotlivca, pokiaľ ide o jeho spoločenské postavenie. **Zatiaľ čo povest' jednotlivca môže mať dôsledky v kontexte jeho dôstojnosti, pre Súd sú záujmy obchodnej reputácie primárne obchodnej povahy a nemajú rovnaký morálny rozmer, aký zahŕňa povest' jednotlivcov.** V tomto konaní ide o záujem súkromnej spoločnosti v oblasti ochrany jej reputácie; ide teda o obchodný záujem bez relevantnosti

vo vzťahu k vnútornému prežívaniu jednotlivca (pozri, *mutatis mutandis*, *Uj*, citovaný vyššie, § 22).

Dôsledky komentárov je však potrebné vnímať v perspektíve. V čase uverejnenia článku a napadnutých komentárov už prebiehali vyšetrovania spoločnosti. V tejto súvislosti **Súd nie je presvedčený, že predmetné komentáre mohli mať akýkoľvek dodatočný a významný vplyv na postoj dotknutých spotrebiteľov.** Zdá sa však, že **vnútroštátne sudy neposúdili, či komentáre dosiahli požadovanú úroveň závažnosti a či boli urobené spôsobom, ktorý by skutočne poškodil právo právnickej osoby na ochranu jej povesti.**

Sťažovatelia boli povinní zaplatiť trovy súdneho konania, ale vnútroštátne sudy im nepriznali právo na náhradu nemajetkovej ujmy. **Súd sa domnieva, že rozhodujúcou otázkou pri posudzovaní následkov z pohľadu sťažovateľov nie je absencia priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, ale spôsob, akým môžu byť internetové portály, ako je ten ich, brané na zodpovednosť za komentáre tretích strán.** Vyvodenie tejto zodpovednosti môže mať negatívne dôsledky na sprístupnenie komentárov na internetovom portáli, napríklad tým, že jeho prevádzkovateľa prinúti úplne uzavrieť tento priestor. **Podľa Súdu môžu mať tieto dôsledky priamo alebo nepriamo obmedzujúci účinok na garanciu slobody prejavu na internete.** Tento účinok by mohol byť obzvlášť škodlivý pre nekomerčnú webovú stránku, akou je napríklad webová stránka prvého zo sťažovateľov (porovnaj *Delfi AS*, citovaný vyššie, § 161).

Vnútroštátny Ústavný súd rozhodol, že prevádzka internetových portálov umožňujúcich komentáre bez predchádzajúcej moderácie je fórom výkonu slobody prejavu. Súd v rámci mnohých rozhodnutí zdôraznil zásadnú úlohu tlače, ktorú zohráva v demokratickej spoločnosti (pozri *De Haes a Gijssels* proti *Belgicku*, citovaný vyššie, § 37), vo význame, ktorý v súčasnosti možno „preniesť“ aj na internet. Vnútroštátne sudy však nepristúpili k žiadnemu posúdeniu toho, ako uplatnenie občianskoprávnej zodpovednosti na prevádzkovateľov spravodajských portálov ovplyvnilo mieru slobody prejavu na internete. V skutočnosti nevyvážili konkurujúce si záujmy.

Záver

Rigidný postoj maďarských súdov v skutočnosti bránil vyváženiu konkurenčných práv podľa kritérií stanovených v judikatúre Súdu (pozri *Von Hannover* (č. 2), citovaný vyššie, § 107).

Nie je úlohou Súdu vyjadrovať sa k vhodnosti metód na reguláciu danej oblasti zvolených zákonodarcom Zmluvného štátu. Jeho úloha sa obmedzuje na určenie, či prijaté metódy a ich účinky sú v súlade s Dohovorom (pozri *Gorzelik a ďalší proti Poľsku*, citovaný vyššie, § 67).

Ak by bol systém oznámenia a odstránenia obsahu sprevádzaný účinnými postupmi umožňujúcimi rýchlu reakciu, mohol by v mnohých prípadoch fungovať ako vhodný nástroj na vyváženie práv strán sporu, tak, ako to Súd skonštatoval aj v prípade *Delfi AS*. V prípadoch, kedy komentáre tretích strán majú podobu nenávisťných prejavov a priamych hrozieb pre fyzickú integritu jednotlivcov, práva a záujmy iných a spoločnosti ako celku môžu primäť Zmluvné strany k vyvodzovaniu zodpovednosti voči internetovým spravodajským portálom, ak neprijmú opatrenia na bezodkladné odstránenie zjavne nezákonných komentárov (pozri *Delfi AS*, citované vyššie, § 159).

Vyššie uvedené dôvody postačujú na to, aby Súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru.